

Průmyslové dědictví jako příležitost i problém. Nová studie geografů UJEP ukazuje, proč se ústecký kraj zatím nedokáže shodnout na své budoucnosti

17.12.2025 - | Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Ústecký kraj patří k nejvýraznějším průmyslovým regionům střední Evropy - a zároveň k těm, které dnes hledají novou identitu. Jen málokde je průmyslová minulost tak viditelná jako zde: opuštěné továrny, monumentální výrobní haly, aktivní, ale i rekultivované lomy, specifická sociální struktura i silná industriální kultura. Jak ale místní aktéři tuto minulost vnímají? Mohou být staré továrny a průmyslové krajiny motorem budoucího rozvoje, nebo jsou spíše přítěží, která region brzdí?

Na tyto otázky odpovídá nová studie vědců nejen z Katedry geografie Přírodovědecké fakulty UJEP, zveřejněná v prestižním časopise *European Planning Studies*. Tým vedený Vladanem Hruškou analyzoval 29 rozhovorů se zástupci firem, samospráv, muzeí, státních agentur i neziskových organizací z Ústeckého kraje. Výsledky ukazují, že pojem „průmyslové dědictví“ si zde různí aktéři vykládají zcela odlišně - a právě tato roztržičnost komplikuje jeho využití v regionálním rozvoji.

Tři různé příběhy o hodnotě průmyslové minulosti

Studie identifikovala tři odlišné narativy, které popisují, jak jednotlivé skupiny chápou průmyslové dědictví a jakou roli mu přisuzují v budoucím rozvoji regionu. První z nich - **pragmatický narativ** - je typický pro firmy. Ty vidí dědictví především v odborných dovednostech pracovníků, v tradičních značkách či technologickém know-how, které je stále možné využít. Podniky vnímají průmyslovou minulost jako konkurenční výhodu, nikoli jako přítěž. Druhý, **problematizující narativ**, je typický zejména pro zástupce měst a veřejné správy. Pro ně je industrializace více spojena s brownfieldy, sociálními či urbanistickými problémy a narušenou krajinou. Staré továrny a areály jsou tak vnímány spíše jako komplikace, a jejich demolice je často vnímána jako klíčové řešení. Třetí, **revitalizační narativ**, zdůrazňuje kulturní a historické hodnoty průmyslových objektů. Zástupci muzeí, neziskových organizací či někteří úředníci považují průmyslové dědictví za potenciál pro nové využití - jako základ pro kreativní centra, turistické trasy, kulturní projekty či posílení regionální identity.

Hlavní problém? Neexistuje společná řeč, která by ji prosazovala

Z rozhovorů je zřejmé, že Ústecký kraj má silnou průmyslovou identitu - ale zároveň velmi slabou společnou vizi toho, jak s ní pracovat. Autoři studie upozorňují, že region potřebuje koordinovaný přístup, který by tyto rozdílné pohledy dokázal propojit. „V regionu existují tři velmi odlišné představy o tom, co je průmyslové dědictví a k čemu by mohlo sloužit. Každá z nich je legitimní, ale dohromady se zatím nepotkávají. Bez sdílené vize a bez aktérů, kteří ji budou společně prosazovat, se potenciál průmyslového dědictví jednoduše ztrácí,“ říká hlavní autor studie Vladan Hruška.

Studie ukazuje, že problémy nejsou jen finanční. Mezi obecními a městskými úřady a firmami je potřeba hledat nové směry komunikace, nové průmyslové podniky nemají k regionu silnou vazbu a veřejnost někdy vnímá průmyslové artefakty negativně. Chybí také systematické vzdělávání o průmyslové historii kraje. Podle Hrušky je to širší strukturální problém: „Když se dnes řekne ‚průmyslové dědictví‘, mnoho lidí v regionu si nepředstaví hodnotu, ale zátěž. Pokud chceme region posunout dál, musíme změnit i tento způsob uvažování - vysvětlit, ukázat a společně si uvědomit, že průmyslová minulost nemusí být stigmatem, ale může být zdrojem síly a sebevědomí.“ I v tomto

směru vnímáme podstatnou roli UJEP, která se průmyslovým dědictvím dlouhodobě zabývá, a to jak v dřívějším projektu SMART, jehož výsledkem publikovaná studie je, tak v současném projektu OP ST RUR- Region univerzitě, univerzita regionu.

Fotografie k volnému užití: Objekt tzv. Lagerhausu v Teplicích může sloužit jako úspěšný příklad revitalizace průmyslového dědictví; autor Jiří Dvořák

<https://www.ujep.cz/cs/57820/prumyslove-dedictvi-jako-prilezitost-i-problem-nova-studie-geografu-ujep-ukazuje-proc-se-ustecky-kraj-zatim-nedokaze-shodnout-na-sve-budoucnosti>